

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף מ"ה
הדף היומי בהלכה: סימן קס"ח סעיף י' עד סעיף י"א
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק ב' 'גם נוכל לאמור' עד פרק ג'

לוח
לימוד
יומי

המכוון כדבעי בברכות הנטילה והאכילה

זוכה לעשות את כל התיקונים כאילו כיוון בכל הכוונות של הכהנים משרתי ה' בעבודתם

לקיים רצון ה', ומתגבר על תאוותיו ושוברן וגם על סעודה כזאת נאמר 'זה השלחן אשר לפני ה'.

והעבודה היותר עליונה שהיא רק לצדיקי האמת היודעים לכוון בכל מאכלם ומשתם להעלות ולתקן את הניצוצות הנפולין ויחד ייחודים עליונים, שזו עבודה תמה שהיא חשובה בפני עצמה ביותר, כדאיתא ב'אור המאיר' בדרוש ספירת העומר, ובאמרי נועם בפר' בהעלותך ובהרבה מקומות בספה"ק.

אמנם פתחו לנו רבותנו הקדושים צוהר וחרך דרכו יוכלו להכנס בעבודה התמה והנעלה גם מי שאינם יודעים את הכוונות והייחודים שיש לייחד בעבודת האכילה, כדאיתא בספה"ק 'תולדות אהרן' להרה"ק רבי אהרן מזיטומיר זיע"א (בפר' האזינו), שמי שמכוון כדבעי בברכות הנטילה והאכילה ועושה כל מעשיו לשם שמים, זוכה לעשות את כל התיקונים בעולמות העליונים כאילו כיוון בכל הכוונות אשר מכוונים הכהנים משרתי ה' בעבודתם.

במשנ"ב ס"ק א' מבאר שהאיסור להשיח בסעודה הוא אפילו בדברי תורה, והיינו דווקא בזמן האכילה עצמה, אבל בין תבשיל לתבשיל מותר ואף מצווה לשוחח בדברי תורה. מקור הדין הוא במסכת תענית דף ה': "רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא. אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק, לימא מר מילתא. אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן: אין משיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה".

ומבואר בחתם סופר שלצד ההסבר הפשוט שבשיחה בשעת הסעודה יש משום סכנה גופנית, יש גם עומק נוסף בדברים והיינו שאם ישוחח בדברי תורה בשעת הסעודה עלול לבוא לידי סכנה שיחשוב שהעבודה של הקנה, שהיא עבודת הדיבור, חשובה היא מעבודת הוושט שהיא עבודת האכילה.

ובאמת בעבודת האכילה יש שתי דרגות עיקריות, כמבואר בספה"ק. האחת היא לכל ישראל והיא כשאדם אוכל כדי לעשות נחת רוח לבוראו, ומכוון באכילתו שיהיה לו כח

אתה אוכל כף קמח מצה ללא כל תוספת -

האם תברך 'המוציא' או 'מזונות'?

פירורי לחם, קמח מצה וכדומה, ברכתם 'המוציא', ואף אם לא ניכר שמקורם בלחם, כיון שכל עוד לא נעשה בהם שינוי אחר מלבד הפירור או הטחינה, שם לחם עליהם. ואם הפירורים דוֹבְקוּ זה לזה על ידי תערובת כלשהי, אך ללא בישול, טיגון או אפיה - אם יש באחד מהפירורים שאוכל 'כזית' מצד עצמו - כלומר, לא מחמת שהתחבר לפירור אחר, או מחמת שתפח במגעו עם נוזל - מברך עליו המוציא, והברכה חלה גם על יתר הפירורים. ואם אין כזית אף באחד מהם - אם יש להם 'תואר לחם', דהיינו שלא נימוחו וניכר שהם לחם, ברכתם המוציא; ואם אין להם 'תואר לחם', ברכתם 'מזונות' אף אם אוכל מהם כמות הראויה להאכל כסעודה בפני עצמה. [סעיף י, ס"ק מט, נג, נז, נח, ס, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

הנחת חתיכות לחם קטנות בתוך מרק רותח - מה תברך עליהן?

פירורי לחם שבּוֹשְׁלוּ, או טוגנו בשמן עמוק - אם יש 'כזית' באחד מהפירורים שאוכל, מברך עליו המוציא. ואם אין כזית אף באחד מהם - אף אם יש להם 'תואר לחם' (ראה לעיל), ברכתם 'מזונות', כיון ששם תבשיל עליהם, ולא שם לחם. וטיגון רגיל, שלא בשמן עמוק - יש אומרים שספק אם נחשב כבישול, ויש אומרים שאינו נחשב כבישול. וכן בישול ב'כלי שני' אינו נחשב לבישול אף אם הנוזל שבתוכו רותח, ולכן חתיכות לחם שהונחו בצלחת מרק רותח אינן נחשבות כמבושלות. ופירורי לחם טחונים היטב, או קמח מצה, שנילושו במים ונאפו - דינם כלחם לכל דבר; ואם נילושו גם בשמן, ביצים וכדומה, ונאפו - ברכתם מזונות לפי כללי 'פת הבאה בכיסנין' (ראה לעיל סעיף ז). [סעיף י, ס"ק מט, נ, נב, נג, נו, שעה"צ ס"ק נב, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 44, 48, 49 ו-55]

מה מברכים על 'מצה פְּרִי'?

על פי הכללים הנ"ל, דנים הפוסקים בדינו של מאכל 'מצה פְּרִי', העשוי משברי מצה - שאין באחד מהם 'כזית' - הבלולים בביצה ומטוגנים במעט שמן; יש אומרים שיש בו 'תואר לחם', וטיגונו אינו נחשב כבישול, וברכתו 'המוציא'; ויש אומרים שאין בו תואר לחם, וברכתו 'מזונות'. ויש אומרים שראוי להרתיחו בכלי ראשון למשך זמן מה, כיון שב'בישול' זה יפקע מהמצה שם לחם לכל הדעות; ואם לא עשה כן, יאכל את המאכל רק בתוך סעודת פת. וכפי שלמדנו, בימי הפסח מברכים כל ישראל המוציא על המצה; ובשאר ימות השנה, רק בני אשכנז מברכים עליה המוציא; אולם, הדיון האמור נוגע גם לבני ספרד - כיון שאם אין למאכל זה תואר לחם, לא יברכו עליו המוציא אף באוכלם ממנו כמות הראויה לסעודה, כאמור לעיל. [ס"ק נז; ביאורים ומוספים דרשו, 47]

אתמול למדנו

- מאכל שאחד ממרכיביו הוא מחמשת מיני דגן, ברכתו 'מזונות'. אולם, מאפה ממיני דגן, אשר הוסיפו לו לאחר תום האפיה שכבה עבה שאין בה תערובת של דגן - יש לברך על התוספת בנפרד.
- האוכל גלידה בגביע, לדעת פוסקים רבים יברך רק על הגלידה ולא על הגביע, כיון שהוא 'טפל' לגלידה, ואין מטרת האוכל לאכול אותו אלא את הגלידה.
- האוכל סעודת פת, פוטר בברכת 'המוציא' את כל מה שנאכל בסעודה כחלק ממנה, דהיינו במטרה להשביע. אבל מאכל הנאכל לשם קינוח ולתענוג בעלמא - כגון גלידה - יש לברך לפני אכילתו.

מחר נלמד

- ביסקוויטים שרויים בכוס תה - האם מברכים על התה 'שהכל'?
- מרק גריסים - כמה ברכות מברכים ובאיזה סדר?
- האם מברכים על החלב המעורב ב'דגני הבוקר'?